

საქმე № 330210117002131514

**თბილისის სააპელაციო სასამართლო
გ ა ნ ჩ ი ნ ე ბ ა
საქართველოს სახელით**

საქმე №2ბ/397-19
წელი

11 მარტი, 2019

სამოქალაქო საქმეთა პალატა

მოსამართლე - ქეთევან მესხიშვილი

სხდომის მდივანი - ნანა კელიჯანაშვილი

აპელანტი - ს-----

წარმომადგენელი - მ-----

მოწინააღმდეგე მხარე - შპს „მ-----“

წარმომადგენელი - გ-----

გასაჩივრებული გადაწყვეტილება - თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 16 ნოემბრის გადაწყვეტილება

დავის საგანი - ხელშეკრულების შეწყვეტის უკანონოდ ცნობა, პირგასამტეხლოს დარიცხვის უკანონოდ ცნობა

აპელანტის მოთხოვნა - გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა

ა ღ წ ე რ ი ლ ო ბ ი თ ი ნ ა წ ი ლ ი

1. მოსარჩელე შპს „მ-----“ თბილისის საქალაქო სასამართლოში ს-----
-----ს წინააღმდეგ სარჩელი აღძრა, 2014 წლის 24
იანვრის №28 ხელშეკრულების შეწყვეტის უკანონოდ ცნობა და
პირგასამტეხლოს სახით, 20 000,00 ლარის დაკისრების შესახებ მიღებული
გადაწყვეტილების დაუსაბუთებლად აღიარება მოითხოვა.

2. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო.

3. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2018
წლის 16 ნოემბრის გადაწყვეტილებით მოსარჩელის სასარჩელო მოთხოვნა
დაკმაყოფილდა. ს-----ს მიერ 2014 წლის 24
იანვრის №28 ხელშეკრულება არამართლობიერად შეწყვეტილად
ჩაითვა და მოსარჩელე შპს „მ-----“ პირგასამტეხლოს სახით 20
000,00 ლარის გადახდის ვალდებულებისაგან გათავისუფლდა.

4. აღნიშნული გადაწყვეტილება ს-----მ
სააპელაციო წესით გაასაჩივრა, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების
გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის
დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა მოითხოვა.

ს ა მ ო ტ ი ვ ა ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი

**სააპელაციო პალატა დადგენილად მიიჩნევს საქმის
გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე შემდეგ ფაქტობრივ
გარემოებებს:**

5. ს-----სა (შემსყიდველი) და შპს „მ-----“
(მიმწოდებელს) შორის 2017 წლის 24 იანვარს სახელმწიფო შესყიდვის
შესახებ №28 ხელშეკრულება გაფორმდა, რომლის თანახმად, შესყიდვის
ობიექტის შსს ბალანსზე რიცხული „T-----ს“ და „L-----ის“ მარკის
ავტომანქანების ტექნიკური მომსახურება დანართი №1, დანართი №2 და
დანართი №3-ის შესაბამისად, წარმოადგენდა. ხელშეკრულების საერთო
ღირებულება 200 000,00 ლარით განისაზღვრა. ხელშეკრულება
ხელშეკრულების გაფორმებიდან 2018 წლის 31 იანვრამდე, მაგრამ
არანაკლებ მხარეთა მიერ ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებების
სრულ და ჯეროვან შესრულებამდე იყო ძალაში (ს.ფ. 23-30).

6. სახელმწიფო შესყიდვის შესახებ ხელშეკრულების 12.1. პუნქტის
თანახმად, მხარეებმა ხელშეკრულებით გათვალისწინებული
ვალდებულებები ჯეროვნად, კეთილსინდისიერად და მოთხოვნილი

ხარისხის შესაბამისად, ხელშეკრულებით დათქმულ დროსა და ადგილას უნდა შეასრულონ. მხარეები პასუხს აგებენ ხელშეკრულებით განსაზღვრული პირობების შეუსრულებლობის ან არაჯეროვანი შესრულებისათვის ხელშეკრულებითა და საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით. ხელშეკრულების 12.2. პუნქტის მიხედვით, ფორს-მაჟორული პირობების გარდა, მიმწოდებლის მიერ ხელშეკრულების პირობების შეუსრულებლობის ან/და დაგვიანებით შესრულების შემთხვევაში გამოიყენება საჯარიმო სანქციები, რომელთა ფორმა, ოდენობა, ამოქმედების პირობები და გადახდის ვადები ხელშეკრულების პირობების ამ მუხლითაა განსაზღვრული. მოდავე მხარეთა შორის გაფორმებული ხელშეკრულების 12.3. პუნქტის თანახმად, თუ მიმწოდებელი ხელშეკრულების მე-4 და მე-5 მუხლებით გათვალისწინებული მომსახურების გაწევის პირობებს ვერ შეასრულებს ან/და კეთილსინდისიერების პრინციპს დაარღვევს და მიმწოდებლის მიერ შეთავაზებული არ იქნება ხარვეზის გამოსწორების გონივრული ვადა, მაგრამ არაუგვიანეს 15 კალენდარული დღისა, შემსყიდველი უფლებამოსილია: ა) შეწყვიტოს წინამდებარე ხელშეკრულება და მიმწოდებელი ხელშეკრულების არაჯეროვანი შესრულებისათვის ხელშეკრულების საერთო თანხის 10%-ის ოდენობით დააჯარიმოს ან 6) ხელშეკრულების მე-4 მუხლით განსაზღვრული მომსახურების გაწევის ვადების გადაცილების, მათ შორის აღრიცხვის პროგრამული უზრუნველყოფის დანერგვის ან/და სერვისცენტრების ვიდეოკამერებით აღჭურვის ვადების დარღვევის შემთხვევაში ან 6.3 პუნქტით განსაზღვრული პირობების დარღვევის შემთხვევაში, მიმწოდებელს ყოველ ვადაგადაცილებულ დღეზე პირგასამტეხლო ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში 100 ლარის ოდენობით, დააკისროს. ხელშეკრულების 12.5. პუნქტის შესაბამისად, შემსყიდველს შეუძლია მიიღოს გადაწყვეტილება ხელშეკრულების შეწყვეტის შესახებ აგრეთვე: ა) თუ შემსყიდველისათვის ცნობილი გახდა, რომ მისგან დამოუკიდებელი მიზეზების გამო იგი ვერ უზრუნველყოფს ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულებას; ბ) მიმწოდებლის გაკოტრების შემთხვევაში; გ) თუ მისთვის ცნობილი გახდება, რომ მიმწოდებლის საკვალიფიკაციო მონაცემების დამადასტურებელი დოკუმენტები ყალბი აღმოჩნდება; დ) საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ სხვა შემთხვევებში (ს.ფ. 23-30).

7. 2017 წლის 21 სექტემბრის წერილით ს-----მ ხელშეკრულება შეწყვიტა და შპს „მ-----“ პირგასამტეხლოს გადახდა მოსთხოვა (ს.ფ. 32-34).

8. სახელმწიფო შესყიდვის შესახებ ხელშეკრულების 6.2 პუნქტის თანახმად, ექსპლუატაციის პირობების დაცვის შემთხვევაში (თუ არ აღინიშნება გარეგანი მექანიკური ზემოქმედებით გამოწვეული დაზიანება) გარანტია მიმწოდებლის მიერ გაწეულ მომსახურებაზე ან/და ამ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული მომსახურების გაწევის დროს გამოყენებულ სათადარიგო ნაწილებზე, შესაბამისი მიღება-ჩაბარების აქტის გაფორმებიდან 1 (ერთი) წლის განმავლობაში (თუ პრეისკურანტში არ არის მითითებული განსხვავებული ვადები და გარბენი) ვრცელდება (ს.ფ. 32-34).

9. სააპელაციო პალატა დადგენილად მიიჩნევს ფაქტობრივ გარემოებას მასზედ, რომ მოსარჩელე შპს „მ-----ს“ მიერ აღძრული სარჩელის იურიდიულ ინტერესს შემკვეთის მიერ ხელშეკრულების არაჯეროვანი შესრულებისთვის დაკისრებული პირგასამტეხლოს უკანონოდ ცნობა და შემსრულებლის „შავ სიაში“ შეყვანის სამართლებრივი უსაფუძვლობის დადგენა წარმოადგენს.

სამოქალაქო კოდექსის 180-ე მუხლის დანაწესიდან გამომდინარე, აღიარებითი მოთხოვნა დასაშვებია, თუ იკვეთება მოსარჩელის იურიდიული ინტერესი, რომ ასეთი აღიარება სასამართლოს გადაწყვეტილებით მოხდეს, მაგალითად, მამად ცნობა, მამობის დადგენა, ქორწინების ბათილად ცნობა, ლიტერატურული ნაწარმოების ავტორად აღიარება და ა.შ. ამ სახის სარჩელების მიზანია არა სუბიექტური უფლების მიკუთვნება, არამედ უფლების სადავოობის აღმოფხვრა. ამ დროს სულაც არ არის აუცილებელი, რომ პირის უფლება დარღვეული იყოს, მაგრამ ვარაუდი იმისა, რომ მომავალში შეიძლება დაირღვეს, წარმოადგენს პირის იურიდიულ ინტერესს. ამიტომაც, ამ ტიპის სარჩელებს „უფლების დამდგენ“ სარჩელებსაც უწოდებენ. მიკუთვნებითი სარჩელებისგან განსხვავებით, აღიარებითი სარჩელის დაცვის საგანია თვით მატერიალურ-სამართლებრივი ურთიერთობა, რომელიც სუბსიდიურია და იურიდიული ინტერესის არსებობა გამორიცხულია, თუ შესაძლებელია მოპასუხის მიმართ მიკუთვნებითი მოთხოვნის წარდგენა.¹

როგორც წესი, მოსარჩელის ინტერესი განსაზღვრული სამართლებრივი შედეგის მიღწევას უკავშირდება (მაგ. ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების შესრულება, ქონების დაბრუნება, პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენა, ზიანის ანაზღაურება და ა.შ.), რომელიც მხოლოდ მიკუთვნებითი სარჩელით მიიღწევა და ასეთ შემთხვევაში, აღიარებითი

სარჩელის აღძვრა დაუშვებელია, რადგანაც, პროცესის ეკონომიის პრინციპიდან გამომდინარე, დარღვეული უფლების აღდგენასა და სამართლებრივი მდგომარეობის გაუმჯობესებას პირმა ერთი და არა რამდენიმე სარჩელის აღძვრის გზით უნდა მიაღწიოს, სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილებას მოსარჩელისათვის მისთვის სასარგებლო შედეგი უნდა მოჰქონდეს და მიკუთვნებითი სარჩელის აღძვრის საჭიროება აღარ უნდა არსებობდეს. მოცემულ შემთხვევაში, პალატა მიიჩნევს, რომ მოსარჩელის მიერ აღძრული აღიარებითი სარჩელი ხელშეკრულების შეწყვეტის უკანონოდ აღიარების შესახებ სამოქალაქო კოდექსის 180-ე მუხლის მოთხოვნებს აკმაყოფილებდა, ვინაიდან მოსარჩელის იურიდიულ ინტერესს აღნიშნული ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების არაჯეროვანი შესრულებისთვის დაკისრებული პირგასამტეხლოს - 20 000 ლარის დარიცხვის უკანონოდ ცნობა, და აღნიშნული არაჯეროვანი შესრულების გამო, მეწარმე სუბიექტის ე.წ „შავ სიაში“ რეგისტრაციის განხორციელების სამართლებრივი საფუძვლების არარსებობის დადასტურება იყო.

10. სააპელაციო სასამართლო დადგენილად მიიჩნევს ფაქტობრივ გარემოებას მასზედ, რომ შპს „მ-----ს“ მიერ მხარეთა შორის 2017 წლის 24 იანვარს გაფორმებული სახელმწიფო შესყიდვის შესახებ №28 ხელშეკრულებიდან გამომდინარე მიმწოდებლის ვალდებულებების დარღვევის ფაქტი, რომელიც მათ შორის დადებული ხელშეკრულებიდან გასვლის საფუძველი გახდა, არ დასტურდება.

პალატა განმარტავს, რომ სახელშეკრულებო სამართალში მოქმედებს პრინციპი *Pacta sunt servanda* – ხელშეკრულება უნდა შესრულდეს. ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვალდებულების შესრულების მოთხოვნა მხარეების მხრიდან პირველადი მოთხოვნის ხასიათს ატარებს, რომლის შეუსრულებლობაც მეორადი მოთხოვნის უფლების წარმოშობას იწვევს. ამ უკანასკნელს კი, ხელშეკრულებიდან გასვლის მოთხოვნა მიეკუთვნება. სამოქალაქო კოდექსის 352-ე მუხლის თანახმად, თუ ხელშეკრულების ერთ-ერთი მხარე 405-ე მუხლით გათვალისწინებული პირობების არსებობისას უარს იტყვის ხელშეკრულებაზე, მაშინ **მიღებული შესრულება და სარგებელი მხარეებს უბრუნდებათ** (ნატურით დაბრუნება), ხოლო, 405-ე მუხლის თანახმად, თუ ხელშეკრულების ერთი მხარე **არღვევს ორმხრივი ხელშეკრულებიდან გამომდინარე ვალდებულებას**, მაშინ ხელშეკრულების მეორე მხარეს შეუძლია უარი თქვას ხელშეკრულებაზე ვალდებულების

შესრულებისათვის მის მიერ **დამატებით განსაზღვრული ვადის უშედეგოდ გასვლის შემდეგ.** თუ ვალდებულების დარღვევის ხასიათიდან გამომდინარე, არ გამოიყენება დამატებითი ვადა, მაშინ დამატებითი ვადის განსაზღვრას უთანაბრდება გაფრთხილება. თუკი ვალდებულება მხოლოდ ნაწილობრივ დაირღვა, მაშინ კრედიტორს შეუძლია უარი თქვას ხელშეკრულებაზე მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ვალდებულების დარღვენილი ნაწილის შესრულებამ მისთვის ინტერესი დაკარგა. ამასთანავე, ამავე მუხლის მე-3 ნაწილით რეგლამენტირებულია, რომ ხელშეკრულებიდან გასვლის მოთხოვნის წარმატებისთვის აუცილებელია მეორე მხარის მიერ ხელშეკრულების **დარღვევა იყოს მნიშვნელოვანი და ეს დარღვევა მხარეს ხელშეკრულების მიმართ ინტერესს უკარგავდეს.**

ნიშანდობლივია, რომ ხელშეკრულებიდან გასვლის საფუძვლები შეიძლება მატერიალურ და ფორმალურ ნაწილებად დაიყოს. მატერიალურში შეიძლება ვიგულისხმოთ სახელშეკრულებო ვალდებულების შეუსრულებლობა, ხოლო ფორმალურში – დამატებითი ვადის დაწესება და ხელშეკრულებაზე უარის თქმის შესახებ შეტყობინება. ხელშეკრულებიდან გასვლის მოთხოვნის კანონისმიერი წინაპირობებია: ა) ხელშეკრულების ნამდვილობა (უნდა აკმაყოფილებდეს გარიგების ნამდვილობის ზოგად პირობებს) ბ) **მოვალის მხრიდან ხელშეკრულების მნიშვნელოვანი (არსებითი) დარღვევა** (დარღვევა არსებითი ხასიათისაა, თუ მოვალის მხრიდან ძირითადი ვალდებულების დარღვევის გამო, ფაქტობრივი შესრულების დანიშნულებისამებრ გამოყენება შეუძლებელი ხდება ან იკარგება მომავალში მისი შესრულების იმედი ანდა კრედიტორს ეკარგება შესრულებისადმი ინტერესი) გ) ხელშეკრულებიდან გასვლის შესახებ განცხადების გაკეთებით მონაწილე მთლიანად გადის ხელშეკრულებიდან, რადგანაც კანონით დაუშვებელია ხელშეკრულებიდან ნაწილობრივი გასვლა; დ) მიუხედავად ვალდებულების მნიშვნელოვანი დარღვევისა, მოვალეს არ შეუძლია კრედიტორს ხელშეკრულების ძალაში დატოვება მოსთხოვოს; ე) ვალდებულების დარღვევისათვის კრედიტორი მთლიანად ან უმთავრესად არ არის პასუხისმგებელი; ვ) მოთხოვნას არ უპირისპირდება შესაგებელი, რომელიც დაუყოვნებლივ წარდგენილი იქნება მოვალის მიერ, თუკი კრედიტორი უარს იტყვის ხელშეკრულებაზე (მაგალითად, შესაგებელი ვალდებულების გაქვითვაზე); ზ) სახეზეა კრედიტორის მიერ შესაგებელი იურიდიული მოქმედება – ხელშეკრულებიდან გასვლისათვის მოცემული გონივრული ვადა, თუ ხელშეკრულებით ასეთი ვადა არ ყოფილა დადგენილი – ანდა, თუ ვალდებულების დარღვევის ხასიათიდან

გამომდინარე, არ გამოიყენება დამატებითი ვადა – გაფრთხილება.

სახელშეკრულებო ვალდებულების შეუსრულებლობა თავისთავად არ აფუძნებს ხელშეკრულებიდან გასვლის უფლებას. შეუსრულებლობა გარკვეული ობიექტური მასშტაბით უნდა გაიზომოს. ხელშეკრულებიდან გასვლის პირობა ვალდებულების შეუსრულებლობა ან არაჯეროვანი შესრულებაა. თუ მოვალემ ვალდებულება შეასრულა ან კრედიტორმა შეთანხმებული ნაცვლად სხვა შესრულება მიიღო (datio pro solutio), კრედიტორი ხელშეკრულებიდან ვერ გავა. სამოქალაქო კოდექსის 405-ე მუხლის პირველი და მე-2 ნაწილები განამტკიცებენ ხელშეკრულების ერთ-ერთი მხარის უფლებას უარი თქვას ხელშეკრულებაზე, თუ მეორე მხარე არღვევს ხელშეკრულებით ნაკისრ ვალდებულებას. **ვალდებულების დარღვევის შემთხვევაში კრედიტორს შეუძლია მოვალეს დაუწესოს დამატებითი ვადა ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირობების შესასრულებლად. რაც განამტკიცებს ფაქტს, რომ მისთვის მთავარია ვალდებულების შესრულება და არა პასუხისმგებლობა შეუსრულებლობისათვის. ხელშეკრულებიდან გასვლა, რომელიც იწვევს ვალდებულებით-სამართლებრივი ურთიერთობის ანუღირებას, არ შეიძლება განხორციელდეს მოვალისათვის ვალდებულების შესასრულებლად ხელმეორე შესაძლებლობის მიცემის გარეშე, რათა ამით თავიდან იქნეს აცილებული ხელშეკრულების ანუღირება.** სამოქალაქო კოდექსის 405-ე მუხლის მე-2 ნაწილი ითვალისწინებს გამონაკლის შემთხვევებს, როდესაც არ არის საჭირო ვალდებული პირისათვის არც დამატებითი ვადის დაწესება და არც გაფრთხილება.¹

11. ნიშანდობლივია, რომ მოდავე მხარეთა შორის 2017 წლის 24 იანვარს გაფორმებული სახელმწიფო შესყიდვის შესახებ №28 ხელშეკრულება ნარდობის ხელშეკრულებას წარმოადგენს. სამოქალაქო კოდექსის **636-ე მუხლი** მხოლოდ ნარდობის ხელშეკრულებისათვის დამახასიათებელი ე.წ. „**საგამონაკლისო ნორმაა**“ და შემკვეთს შესაძლებლობას აძლევს, ნებისმიერ დროს, მეორე მხარის, კერძოდ, მენარდის მიერ ხელშეკრულების დარღვევის გარეშე, ხელშეკრულება შეწყვიტოს. თუმცა, სააპელაციო პალატა აქვე მიუთითებს, რომ **მოცემულ შემთხვევაში, აპელანტს (შემკვეთს) ხელშეკრულების უპირობოდ შეწყვეტის უფლება არ გამოუყენებია (შდრ. სსკ 636), მან ხელშეკრულება ნაკლიანი შესრულების გამო შეწყვიტა (შდრ. სსკ 644, 352-405-ე მუხლები), რაც სამოქალაქო პროცესში არსებული შეჯიბრებითობის პირობებში სასამართლოს ხელშეკრულების შეწყვეტის**

წინაპირობების კვლევას ავალდებულებს. შესაბამისად, ზემოთ განვითარებული სამართლებრივი მსჯელობის შესაბამისად, სააპელაციო პალატამ პირველ რიგში მენარდის (შპს „მ-----ს“) მიერ ვალდებულების შეუსრულებლობის ან არაჯეროვანი შესრულების ფაქტი უნდა დაადგინოს, რათა შემდგომ შემკვეთის მიერ ხელშეკრულებიდან გასვლის უფლების გამოყენების მართლზომიერება შეაფასოს.

აპელანტი მხარე გაფორმებული ხელშეკრულების შეწყვეტის მიზეზად მიუთითებდა, რომ **2017 წლის 01 თებერვალს** შპს „მ-----ს“ სერვის ცენტრში მიმდინარე სარემონტო სამუშაოების ჩასატარებლად შ-----ს----- სტრატეგიული მილსადენების დაცვის დეპარტამენტის ბალანსზე რიცხული „ტ-----“ მარკის ავტომობილი (სახელმწიფო ნომრით F-----) შევიდა, რომელსაც **გეგმიურად** ძრავის ღვედი (გარბენი 151655) შეეცვალა და ხელშეკრულებაში მოცემული პირობებით მას საგარანტიო პერიოდი 1 წლით განესაზღვრა.

აპელანტის მითითებით, 2017 წლის 14 ივლისს აღნიშნული ავტომობილი (გარბენი 174000), **ძრავის დაზიანების გამო,** ევაკუატორით თბილისში, მტკვრის მარჯვენა სანაპიროზე მდებარე შპს „მ-----ს“ სერვისცენტრში, გადაიყვანეს, სადაც დათვალიერების შედეგად გაირკვა, რომ მას **ძრავის ღვედი ჰქონდა გაწყვეტილი**, რამაც აღნიშნული ავტომობილის ძრავის დაზიანება გამოიწვია. ხელშეკრულების შეწყვეტის შესახებ ბრძანებაში მითითებულია, რომ **სავარაუდოდ**, შპს „მ-----საგან“ მოწოდებული მარაგი ნაწილისა (ღვედი) და შესრულებული სამუშაოს ხარისხს ხელშეკრულებაში მოცემულ პირობებს არ შეესაბამებოდა.

გარდა ზემოაღნიშნულისა, აპელანტი ასევე, აპელირებდა, რომ **2017 წლის 17 ივლისს** ზემოაღნიშნული ავტომობილს ამავე სერვისცენტრში დათვალიერების შედეგად ძრავის დაზიანება დაუდგინდა, კერძოდ, დეფორმირებული ჰქონდა შემშვებ-გამშვები სარქველები (ე.წ. „კლაპნები“) და მას ასევე სხვადასხვა დაზიანება აღენიშნებოდა, რაც ძრავის ღვედის გაწყვეტის შედეგად იყო გამოწვეული. **2017 წლის 7 აგვისტოს**, შპს „მ-----ს“ შესაბამისი უფლებამოსილი პირების განცხადებით, ავტომანქანა შეკეთდა და გამართულ მდგომარეობაში იმყოფება, თუმცა, სატესტო გავლის დროს მას ძრავის არასწორი მუშაობა და მცირედი ხმები აღენიშნებოდა. აღნიშნულიდან გამომდინარე, 2017 წლის 8 აგვისტოს ავტომობილი კვლავ გადაყვანილი იქნა შპს „მ-----ს“ ავტოსერვისში ხელახალი შეკეთების მიზნით.

გარდა ზემოაღნიშნულისა, აპელანტის განცხადებით, სამინისტროს სტრატეგიული მილსადენების დაცვის დეპარტამენტის მხრიდან არაერთი წერილობითი თუ სიტყვიერი მოთხოვნის მიუხედავად, შპს „მ-----“ აღნიშნული ავტომობილის შეკეთებაზე უარს აცხადებდა.

სასამართლო მიუთითებს, რომ მოცემული ხელშეკრულების სპეციფიკიდან გამომდინარე, თითოეულ შემთხვევაში, როდესაც ავტოსატრანსპორტო საშუალება მოსარჩელის ცენტრში შესაკეთებლად შედიოდა, დეფექტური აქტი დგებოდა, სადაც მიეთითებოდა, თუ რა პრობლემა ჰქონდა მანქანას და რისი შეკეთება უნდა მომხდარიყო. როგორც წესი, დეფექტურ აქტს ხელს, როგორც შემკვეთი, ასევე მენარდე აწერდნენ. მენარდის მიერ სამუშაოს შესრულების შემდეგ, შესრულებული სამუშაოს აქტი დგებოდა, რომელსაც ხელს ხელშეკრულების ორივე მხარე აწერდა. საქმეში არსებული მტკიცებულებების თანახმად, 2017 წლის 01 თებერვალს მენარდემ შ----- ს----- სტრატეგიული მილსადენების დაცვის დეპარტამენტის ბალანსზე რიცხულ „ტ-----“ მარკის ავტომობილზე ჰაერის ფილტრი, ძრავის ღვედი და ზეთის გადამწოდი შეცვალა. **აღნიშნულ მომსახურებაზე 2017 წლის 01 თებერვალს შესრულების აქტი შედგა**, რომელზეც სამინისტროს დანაყოფის წარმომადგენელიც აწერს ხელს. **იმავე ავტომობილის სერვისცენტრში მიყვანა 2017 წლის 04 აგვისტოს განხორციელდა**, დეფექტური აქტის შესაბამისად, ავტომობილს - ძრავის ღვედის გორგოლაჭის, ანტიფრიზის, ძრავის თავაკისა და ძრავის კაპიტალური შეკეთება ესაჭიროებოდა, ამ სამუშაოზეც, **2017 წლის 07 აგვისტოს შესრულების აქტი შედგა**, რომელიც შემკვეთისა და მენარდის მიერაა ხელმოწერილი. **ნიშანდობლივია, რომ 2017 წლის 07 აგვისტოს შედგენილ შესრულების აქტში შემკვეთის მხრიდან სამუშაოს არაჯეროვანი შესრულების თაობაზე მითითებული არ ყოფილა და მსგავსი პრეტენზიის არსებობა არც საქმის სხვა მასალებით დასტურდება.**

სააპელაციო სასამართლო ყურადღებას მიაპყრობს გარემოებას მასზედ, რომ მხარეთა შორის გაფორმებული ხელშეკრულება, როგორც ანაზღაურებად, ასევე საგარანტიო მომსახურების გაწევასაც ითვალისწინებდა, რაც თავისთავად გულისხმობს, რომ ავტომობილის შეკეთების სპეციფიკიდან გამომდინარე, მას შეიძლება განმეორებითი შეკეთება დასჭირდეს, რაც თავის მხრივ, ცალსახად არაჯეროვან შესრულებას ან/და ნაკისრი ვალდებულების შეუსრულებლობას არ გულისხმობს. საქმის მასალებით იკვეთება, რომ 2017 წლის 01 თებერვალს

შემკვეთის ბალანსზე რიცხულ ავტომობილს ძრავის ღვედი, ჰაერის ფილტრი და ზეთის გადამწოდი შეეცვალა, ხოლო 2017 წლის 07 აგვისტოს მას სხვა სახის მომსახურება გაეწია, ამჯერად, კი ამავე ავტოსატრანსპორტო საშუალებას ძრავის თავაკის, დამჭიმისა და ძრავის ღვედის შეცვლა, ასევე ძრავის კაპიტალური შეკეთება და ანტიფრიზის დამატება დასჭირდა. **ნიშანდობლივია, რომ აპელანტს სასამართლოსთვის არ წარმოუდგენია აღნიშნული თარიღის შემდგომ, იმავე მანქანაზე, იმავე პრობლემის გამო მიმართვის შესახებ დოკუმენტაცია, საქმის მასალებში არ არსებობს არცერთი დეფექტური აქტი, სადაც ისევ ძრავის ღვედის შეცვლის საჭიროებაზე იქნებოდა მითითებული, ასევე არ არსებობს მტკიცებულება, რომელიც სამინისტროს მხრიდან დეფექტური აქტის გამოცემის მოთხოვნას და მენარდის მიერ აღნიშნულ მოთხოვნაზე უარის თქმას დაადასტურებდა.**

გარდა ზემოაღნიშნულისა, სააპელაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს მოსაზრებას მასზედ, რომ შემკვეთი 2017 წლის 7-8 აგვისტოდან, არაერთი ვერბალური, თუ წერილობითი მოთხოვნის შემდეგ, ხელშეკრულებით ნაკისრ ვალდებულებას არ ასრულებდა. **საქმის მასალებში წარმოდგენილია 2017 წლის 12 აგვისტოსა და 16 აგვისტოს დეფექტური აქტები, რომლითაც დასტურდება, რომ სამინისტროს ბალანსზე რიცხული მანქანა შპს „მ-----ს“ სერვის ცენტრში განთავსდა, მას მფრქვევანა, ძრავის თავაკის საფენი, ანტიფრიზი და ძრავის თავაკის მოხსნა/დაყენება ჩაუტარდა, აღნიშნულ სამუშაოებზე შესრულების აქტები შედგა. იმ შემთხვევაშიც, კი თუ სააპელაციო პალატა შემსრულებლის მიერ ნაკისრი ვალდებულების შესრულებაზე უარის თქმის შესახებ აპელანტის ზეპირ მოსაზრებას გაიზიარებდა, საქმეში არსებობს მტკიცებულება, რომელიც აღნიშნულ არგუმენტს აქარწყლებს და ადასტურებს, რომ 7-8 აგვისტოს შემდეგ შემკვეთმა სერვის ცენტრში მანქანა კვლავ მიიყვანა, რა დროსაც დეფექტური აქტი არა ძრავის ღვედის თაობაზე, არამედ, სრულიად სხვა ნაწილების შეცვლა/დაყენებაზე შედგა და მენარდის მიერ ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულება შესრულდა.**

ამასთან, აპელანტი, როგორც პირველი, ასევე სააპელაციო სასამართლოში საქმის ზეპირი განხილვის დროს მიუთითებდა, რომ 2017 წლის 14 და 17 ივლისს მანქანას სერვისცენტრში დათვალიერების შედეგად ძრავის დაზიანება დაუდგინდა, თუმცა, ნიშანდობლივია, რომ აღნიშნული ფაქტის დამამტკიცებელი არცერთი მტკიცებულება საქმეში არ მოიპოვება.

12. ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის მე-6 მუხლით გათვალისწინებული სამართლიანი სასამართლოს უფლების რეალიზება უმეტესწილად დამოკიდებულია და გულისხმობს სასამართლოს მიერ დასაბუთებული, მტკიცებულებათა შეჯერების საფუძველზე მიღებული გადაწყვეტილების მიღებას. მტკიცების ტვირთის როლი განსაკუთრებით ვლინდება სამოქალაქო სამართალწარმოებაში, სადაც მხარეთა ნების ავტონომიას გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება. შესაძლებელია მხარის მოთხოვნა საფუძვლიანი იყოს, მაგრამ შეუძლებელია მხარემ მიიღოს თავისი სასარგებლო გადაწყვეტილება, თუ ვერ დაამტკიცებს თავის სასარგებლო გარემოებებს საპროცესო სამართლით დადგენილი წესით. ამიტომაც, ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ფაქტორს წარმოადგენს მტკიცების ტვირთის სწორი გადანაწილება მოდავე მხარეებს შორის.

სამოქალაქო პროცესში მხარეთა შორის მტკიცების ტვირთის ობიექტური და სამართლიანი განაწილების პრინციპი არსებობს. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის თანახმად, თითოეულმა მხარემ უნდა დაამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზეც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს. ამ გარემოებათა დამტკიცება შეიძლება თვით მხარეთა ახსნა-განმარტებით, მოწმეთა ჩვენებით, წერილობითი თუ ნივთიერი მტკიცებულებებით. საქმის გარემოებები, რომლებიც კანონის თანახმად უნდა დადასტურდეს გარკვეული სახის მტკიცებულებებით, არ შეიძლება, დადასტურდეს სხვა სახის მტკიცებულებებით. ამდენად, საპროცესო ნორმა განსაზღვრავს იმ მტკიცებულებათა ნუსხას, რომლებიც მხარეებს შეუძლიათ, თავიანთი მოთხოვნების დასადასტურებლად გამოიყენონ. ჩამოთვლილ მტკიცებულებათაგან არც ერთს არ აქვს უპირატესი იურიდიული მნიშვნელობა. სასამართლო აფასებს მტკიცებულებებს თავისი შინაგანი რწმენით, რომელიც უნდა ემყარებოდეს მათ სრულ და ობიექტურ განხილვას, შედეგად, სასამართლოს გამოაქვს დასკვნა საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებების არსებობის ან არარსებობის შესახებ, თანახმად სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 105-ე მუხლისა.

გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც კანონი მტკიცების ტვირთის გადანაწილების სპეციალურ წესს ითვალისწინებს (მაგ. შრომითსამართლებრივი დავები) მტკიცების ტვირთის გადანაწილების ზოგადი წესი მოქმედებს, რომლის თანახმად, თითოეულმა მხარემ ის გარემოებები უნდა დაამტკიცოს, რომლებზეც იგი თავის მოთხოვნას ამყარებს. არ შეიძლება მხარეს ისეთი გარემოების მტკიცების ტვირთი დაეკისროს, რომლის

ზიდვაც მისთვის ობიექტურად შეუძლებელია.

განსახილველ შემთხვევაში, მტკიცების ტვირთის მხარეთა შორის თანაბრად გადანაწილების საფუძველზე, ვალდებულების არაჯეროვანი შესრულების ფაქტი, რომელიც შემკვეთს ხელშეკრულებიდან გასვლის საშუალებას მისცემდა, სწორედ აპელანტ მხარეს ეკისრებოდა. **საქმის მასალებში წარმოდგენილ თითოეულ დეფექტურ აქტს შესრულების აქტი მოსდევს, რომელიც ხელმოწერილია, როგორც შემკვეთის, ასევე მენარდის მიერ. გარდა ამისა, საქმის მასალებში არ მოიპოვება სამინისტროს მიერ მანქანის შეკეთებაზე დეფექტური აქტის შედგენის მოთხოვნა და ამ მოთხოვნის შესრულებაზე მენარდის მიერ უარის გაცხადების დამადასტურებელი მტკიცებულება. ასევე, საქმეში არ არსებობს დოკუმენტი, რომელიც აპელანტის ზეპირ მითითებას ავტომანქანის 2018 წლის 14 და 17 ივლისს სერვისცენტრში მიყვანისა და მისთვის ავტომობილის ძრავასთან დაკავშირებული პრობლემების არსებობის ფაქტს დაადასტურებდა. ყოველივე ზემოაღნიშნული სასამართლოს უქმნის ვარაუდს, რომ მენარდის მიერ ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების არაჯეროვან შესრულებას ადგილი არ ჰქონია, შესაბამისად, რელევანტური მტკიცებულებების არარსებობის გამო, შემკვეთის მიერ ხელშეკრულების ცალმხრივად შეწყვეტა, ვალდებულების დარღვევის საფუძველით, მართებულად იქნა უკანონოდ მიჩნეული.**

13. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 377-ე მუხლის თანახმად, სააპელაციო სასამართლო ამოწმებს გადაწყვეტილებას სააპელაციო საჩივრის ფარგლებში ფაქტობრივი და სამართლებრივი თვალსაზრისით. ამავე მუხლის მეორე ნაწილის შესაბამისად, სამართლებრივი თვალსაზრისით შემოწმებისას სასამართლო ხელმძღვანელობს 393-ე და 394-ე მუხლების მოთხოვნებით.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 386-ე მუხლის საფუძველზე, თუ სააპელაციო საჩივარი დასაშვებია და საქმე პირველი ინსტანციის სასამართლოს არ უბრუნდება, სააპელაციო სასამართლო თვითონ იღებს გადაწყვეტილებას საქმეზე. იგი თავისი განჩინებით უარს ამბობს სააპელაციო საჩივრის დაკმაყოფილებაზე ან გასაჩივრებული გადაწყვეტილების შეცვლით იღებს ახალ გადაწყვეტილებას საქმეზე.

განსახილველ შემთხვევაში, საქმის სრული, ობიექტური და სამართლიანი გამოკვლევის შედეგად პალატა თვლის, რომ პირველი ინსტანციის

სასამართლომ საქმის არსი საფუძვლიანად შეისწავლა, სწორად დაადგინა დავის გადაწყვეტისთვის მნიშვნელობის მქონე ფაქტობრივი გარემოებები და მართებული სამართლებრივი შეფასება მისცა მათ, შესაბამისად, პალატა ასკვნის, რომ არ არსებობს სააპელაციო საჩივრის დაკმაყოფილებისა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილების შეცვლის ფაქტობრივ-სამართლებრივი საფუძვლები.

14. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 55-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, სასამართლოს მიერ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით გაწეული ხარჯები და სახელმწიფო ბაჟი, რომელთა გადახდისაგან განთავისუფლებული იყო მოსარჩელე, გადახდება მოპასუხეს ბიუჯეტის შემოსავლის სასარგებლოდ, მოთხოვნათა იმ ნაწილის პროპორციულად, რომელიც დაკმაყოფილებულია. ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის მიხედვით, **სარჩელზე უარის თქმისას სასამართლოს მიერ გაწეული ხარჯები მოსარჩელეს სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ გადახდება.** სასამართლო განმარტავს, რომ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 55-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებულ **სარჩელზე უარის თქმაში ასევე სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმაც იგულისხმება.** განსახილველ შემთხვევაში, აპელანტი „სახელმწიფო ბაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის პირველი ნაწილის „უ“ ქვეპუნქტის თანახმად, აპელანტი გათავისუფლებულია სახელმწიფოს ბიუჯეტში ბაჟის გადახდის ვალდებულებისგან.

ს ა რ ე ზ ო ლ უ ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი

სააპელაციო პალატამ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 386-ე, 389-ე, 390-ე, 55-ე, ასევე, „სახელმწიფო ბაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლით და

დ ა ა დ გ ი ნ ა

1. ს-----ს სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
2. უცვლელი დარჩეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 16 ნოემბრის გადაწყვეტილება;
3. აპელანტი გათავისუფლებულია სახელმწიფოს ბიუჯეტის სასარგებლოდ ბაჟის გადახდის ვალდებულებისგან;

4. განჩინება შეიძლება გასაჩივრდეს საქართველოს უზენაეს სასამართლოში მისი სარეზოლუციო ნაწილის მე-5 პუნქტით გათვალისწინებული წესების დაცვით დასაბუთებული განჩინების ასლის ჩაბარებიდან 21 დღის ვადაში თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატაში საკასაციო საჩივრის წარდგენის გზით;

5. განჩინების გასაჩივრების მსურველი მხარე, თუ ის ესწრება განჩინების გამოცხადებას ან მისთვის ცნობილია განჩინების გამოცხადების თარიღი, ვალდებულია, განჩინების სარეზოლუციო ნაწილის გამოცხადებიდან არა უადრეს 20 და არა უგვიანეს 30 დღისა, გამოცხადდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოში და ჩაიბაროს გადაწყვეტილების ასლი. წინააღმდეგ შემთხვევაში გასაჩივრების ვადის ათვლა დაიწყება განჩინების გამოცხადებიდან 30-ე დღეს. ამ ვადის გაგრძელება და აღდგენა დაუშვებელია;

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 46-ე მუხლით გათვალისწინებული პირებისათვის, გადაწყვეტილების ასლის გაგზავნასა და ჩაბარებას უზრუნველყოფს სასამართლო ამავე კოდექსის 70-ე–78-ე მუხლებით დადგენილი წესით.

მოსამართლე

ქეთევან

მესხიშვილი